

Sygn. akt VU 847/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSR del. Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 3 września 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku W. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M..

o emeryturę

na skutek odwołania W. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. M..

z dnia 10 maja 2013r. sygn. (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje wnioskodawcy W. S. prawo do emerytury z dniem (...)

Sygn. akt V U 847/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10 maja 2013 r. organ rentowy odmówił W. S. prawa do emerytury, podnosząc w uzasadnieniu, iż wnioskodawca nie udowodnił wymaganych przepisami 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu wniesionym od powyższej decyzji w dniu 17 maja 2013 r. W. S. wniósł o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury. Wskazał, że będąc zatrudnionym w okresie od 1 kwietnia 1982r. do dnia 31 października 1989r. w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę na stanowisku maszynisty żurawi samojezdnych kołowych i kierowcy samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie. Podniósł, iż wnioskodawcy nie zaliczono do pracy w szczególnych warunkach okresu od 1 kwietnia 1982r. do dnia 31 października 1989r. w (...) w R. ponieważ z przedłożonych dokumentów wynika, że w tym okresie wykonywał pracę kierowcy Ż. i kierowcy-operatora, które to prace nie są wymienione w wykazach A i B stanowiących załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W. S., urodzony (...), złożył w dniu 16 kwietnia 2013 roku wniosek o przyznanie emerytury.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1-3akta ZUS)

Wnioskodawca na datę 1 stycznia 1999r. legitymował się okresem ubezpieczenia w łącznym wymiarze 28 lat 11 miesięcy i 10 dni, w tym stażem pracy w szczególnych warunkach wynoszącym 12 lat 7 miesięcy i 10 dni

(dowód: decyzja z 10 maja 2013r. – k . 120 akt ZUS)

W. S. nie pracuje, nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego.

(okoliczność bezsporna)

W okresie od dnia 5 listopada 1974r. do dnia 30 kwietnia 1993r. wnioskodawca był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie umowy o pracę w Wytwórni (...) w R..

W. S. pracował w (...) w okresie :

- od 5 maja 1974r. do 31 stycznia 1974r. – w charakterze kierowcy samochodu Ż.;
- od 1 lutego 1975r. do 31 marca 1976r. – w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego;
- od 1 kwietnia 1976r. do 2 stycznia 1978r. - w charakterze kierowcy samochodu Ż.;
- od 3 stycznia 1978r. do 30 czerwca 1978r. - w charakterze kierowcy sanitarki;
- od 1 lipca 1978r. do 15 października 1978r. - w charakterze kierowcy Ż.;
- od 16 października 1978r. do 31 października 1981r. - w charakterze kierowcy osinobusu;
- od 1 listopada 1981r. do 31 marca 1982r. - w charakterze kierowcy Ż.;
- **od 1 kwietnia 1982r. do 30 września 1989r.** (sporny okres)- w charakterze kierowcy-operatora;
- od 1 października 1989r. do 30 sierpnia 1990r. - w charakterze kierowcy samochodu ciężarowego;
- od 1 września 1990r. do 30 kwietnia 1993r. - w charakterze kierowcy;

(dowód: świadectwo pracy z dnia 30 kwietnia 1993r. – k. 14 akt, zaświadczenie z dnia 31 grudnia 1998r. – k. 19 akt)

Z okresu zatrudnienia wnioskodawcy w (...) w R. organ rentowy uznał za pracę w warunkach szczególnych następujące okresy:

- od 1 lutego 1975r. do 31 marca 1976r.
- od 16 października 1978r. do 31 października 1981r.
- od 1 listopada 1989r. do 30 kwietnia 1992r.
- od 1 maja 1992r. do 30 kwietnia 1993r.

(dowód: odpowiedź na odwołanie k. 5-6)

W spornym okresie od 1 kwietnia 1982r. do 30 września 1989r. wnioskodawca pracował w D. (...) jako operator dźwigu (żurawia samojezdnego) umieszczonego na (...) oraz J. oraz kierowca samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony. Wnioskodawca posiada uprawnienia do kierowania żurawiami samojezdnymi od 1982r. Do obowiązków W. S. jako operatora żurawia należało rozładowywanie wagonów kolejowych, które dostarczały na teren (...) stal, a następnie załadowywanie ich wyprodukowanymi w zakładzie konstrukcjami stalowymi. Jako operator żurawia wykonywał też prace załadunkowe i wyładunkowe przy budowach bloków mieszkalnych. (...) w tym okresie zajmował się bowiem również budową bloków mieszkalnych. Natomiast (...) wnioskodawca rozwoził stal, drut oraz deski po

terenie całego kraju. Wnioskodawca musiał pobrać, przewozić i zdawać przewożone materiały, rozliczyć się z nich oraz wykonywać czynności załadunkowe i wyładunkowe. Pracę tę wnioskodawca wykonywał naprzemiennie stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

(dowód: angaż z dnia 1 kwietnia 1982r., 27 lipca 1982r. – k. 31, angaż z dnia 28 września 1982r., 9 marca 1983r.- k. 30 akt, angaż z dnia 19 lipca 1983r., 24 lutego 1984r. – k. 29 akt, angaż z 20 sierpnia 1985r., 18 marca 1989r. – k. 28 akt, angaż z 19 marca 1986r., 15 września 1986r. – k. 27 akt, angaż z 3 lipca 1987r., 22 kwietnia 1988r. – k. 26 akt, angaż z 27 września 1988r., 1 stycznia 1989r. – k. 25 akt, angaż z 21 lipca 1989r., 16 września 1989r. – k. 24 akt, angaż z 23 listopada 1989r. – k. 23 akt, umowa o pracę dodatkową z 6 sierpnia 1984r. – k. 49- 49 odwrót akt, zeznania świadka J. U. – protokół rozprawy z dnia 3 września 2013r. od minuty 6:34 do minuty 11:00, zeznania świadka J. W.- protokół rozprawy z dnia 3 września 2013r. od minuty 11:00 do minuty 17: 50, zeznania wnioskodawcy - protokół rozprawy z dnia 3 września 2013r. od minuty 18:00 do minuty 25:53)

Sąd Okręgowy zważył co następuje :

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1 (tj. poniżej 65 lat dla mężczyzn). Ustęp 4 art. 32 stanowi zaś, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Stosownie do art. 184 ust. 1 wskazanej wyżej ustawy ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. w dniu 1 stycznia 1999 roku) osiągnęli:

- 1)okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2)okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa (ust. 2).

W świetle powyższych regulacji żądanie wnioskodawcy należało zatem rozpoznać w aspekcie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.), zwanego dalej rozporządzeniem.

Z treści § 4 tego rozporządzenia wynika, iż pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w Wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

1. osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i **60 lat dla mężczyzn**,
2. ma wymagany okres zatrudnienia, w tym **co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach**.

Ten „wymagany okres zatrudnienia” to okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia (§ 3 rozporządzenia), natomiast pracą w warunkach

szczególnej jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tegoż aktu (§ 1 i § 2 rozporządzenia).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 15-letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach. Organ rentowy podniósł bowiem, że wnioskodawca nie dysponuje świadectwem pracy w warunkach szczególnych, a z przedłożonych dokumentów wynika, że w spornym okresie pracował jako kierowca -operator tj. na stanowiskach nie wymienionych w załączniku A i B rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Spełnienie pozostałych przesłanek nie było przedmiotem sporu, a jednocześnie nie budzi żadnych wątpliwości – wnioskodawca ma wymagany okres zatrudnienia, to jest 25 lat, ukończył 60 lat i nie był członkiem OFE.

Za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia.

Prawidłowe rozumienie pojęcia pracy w szczególnych warunkach nie jest możliwe bez wnikliwej analizy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Z zestawienia § 1 i 2 tegoż rozporządzenia wynika, że pracą w szczególnych warunkach jest praca świadczona stale i w pełnym wymiarze na stanowiskach wskazanych w załączniku do tego aktu. Warunek wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy jest spełniony tylko wówczas, gdy pracownik w ramach obowiązującego go pełnego wymiaru czasu pracy na określonym stanowisku pracy nie wykonuje czynności pracowniczych nie związanych z tym stanowiskiem pracy, ale stale, tj. ciągle wykonuje prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2000 roku, II UKN 39/00, OSNAP 2002/11/272).

Odnośnie oceny dowodów zgromadzonych w postępowaniu zważyć należy, iż okresy pracy w warunkach szczególnych, stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia lub w świadectwie pracy.

Należy jednak wskazać, że z cytowanego wyżej § 2 rozporządzenia nie wynika, aby stwierdzenie zakładu pracy w przedmiocie wykonywania przez pracownika pracy w warunkach szczególnych miało charakter wiążący i nie podlegało kontroli organów przyznających świadczenia uzależnione od wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Brak zatem takiego świadectwa lub jego zakwestionowanie przez organ rentowy, nie wyklucza dokonania ustalenia zatrudnienia w warunkach szczególnych innymi środkami dowodowymi w toku postępowania sądowego.

Podnoszona zatem przez organ rentowy okoliczność nie dysponowania przez skarżącego świadectwem pracy w szczególnych warunkach, nie przesądza jeszcze, że wnioskodawca takiej pracy nie wykonywał.

Stanowisko takie wielokrotnie zajmował również Sąd Najwyższy, który między innymi w wyroku z dnia 2 lutego 1996 roku, II URN 3/95, OSNAP 1996/16/239 stwierdził, że w postępowaniu przed sądami pracy i ubezpieczeń społecznych okoliczności mające wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokości mogą być udowodnione wszelkimi środkami dowodowymi, przewidzianymi w kodeksie postępowania cywilnego. Ograniczenia dowodowe zawarte w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. Nr 10, poz. 49 ze zm.) dotyczą wyłącznie postępowania przed tymi organami.

Sam fakt zatrudnienia wnioskodawcy we wskazanym zakładzie pracy był niesporny między stronami w świetle dokumentów znajdujących się w jego aktach ubezpieczeniowych.

Sporny pozostawał charakter pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w Wytwórni (...) w R. w okresie od 1 kwietnia 1982r. do 30 września 1989r. tj. czy była to praca wykonywana w szczególnych warunkach, czy też nie.

Stało się tak dlatego, że z dokumentów w postaci świadectwa pracy, umowy o pracę oraz angaży potwierdzających zatrudnienie wnioskodawcy w spornym okresie wynika jedynie, że wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku kierowcy-operatora. Okoliczność nieprecyzyjnego określenia stanowiska pracy wnioskodawcy w w/w dokumentach polegającego na niewskazaniu kierowcą jakich pojazdów oraz operatorem jakiej maszyny był wnioskodawca, nie oznacza – jak chce organ rentowy – że wnioskodawca nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach.

Dokonując ustaleń w zakresie rodzaju prac wykonywanych przez wnioskodawcę w Wytwórni (...) w R. w okresie od 1 kwietnia 1982r. do 30 września 1989r. Sąd oparł się na spójnych i wiarygodnych zeznaniach świadków: J. U., J. W. oraz zeznaniach wnioskodawcy, a także na dokumentach zgromadzonych w aktach osobowych wnioskodawcy.

Z dokumentów osobowych w postaci angaży wynika, że w spornym okresie wnioskodawca nie był kierowcą Ż. jak zarzucał organ rentowy, a kierowcą –operatorem. Kierowcą samochodu Ż. wnioskodawca był jedynie w okresach: od 5 maja 1974r. do 31 stycznia 1974r. , od 1 kwietnia 1976r. do 2 stycznia 1978r., od 1 lipca 1978r. do 15 października 1978r. oraz od 1 listopada 1981r. do 31 marca 1982r. Wynika to zarówno z zaświadczenia, w którym są zestawione okresy pracy wnioskodawcy w (...), angaży oraz zeznań świadków i wnioskodawcy.

Od dnia 1 kwietnia 1982r. wnioskodawca, bezpośrednio po ukończeniu kursu na operatora ciężkich maszyn budowlanych, rozpoczął pracę w charakterze kierowcy – operatora. Świadczenie zeznali, że wnioskodawca jako operator obsługiwał dźwig (żuraw) umieszczony na (...) oraz J.. Maszyną tą wnioskodawca wykonywał ciężkie prace załadunkowe lub wyładunkowe na terenie zakładu (...), a także na terenie budowy bloków mieszkalnych, czym również zajmował się (...). (...) był bowiem przedsiębiorstwem budowlanym. Wnioskodawca jako operator żurawia załadowywał i wyładowywał stal, konstrukcje stalowe, materiały budowlane.

Oprócz tych prac w spornym okresie wnioskodawca – jak zeznali świadkowie – był też kierowcą samochodu ciężarowego o ładowności powyżej 3,5 tony. Wnioskodawca jeździł samochodem S., którym przewoził stal i inne materiały budowlane po terenie całego kraju. Fakt ten potwierdza umowa o prace dodatkowe zawarta przez niego z pracodawcą w dniu 6 sierpnia 1984r. na czas nieokreślony. Z umowy tej dowiadujemy się, że wnioskodawca był zatrudniony jako kierowca (...). Wnioskodawca – jak wynika z w/w umowy - oprócz prac spedycyjnych, wykonywał także prace załadunkowe, wyładunkowe i rozliczał się z przewożonego towaru. Biorąc pod uwagę rodzaj przewożonego przez wnioskodawcę towaru (stal oraz materiały budowlane), jego prace za i wyładunkowe wykonywane w transporcie należy zaliczyć do prac ciężkich .

Należy podkreślić, że świadkowie pracowali w całym spornym okresie razem z wnioskodawcą w charakterze kierowców, a zatem dysponowali bezpośrednią wiedzą na temat wykonywanych przez niego codziennie prac. Wnioskodawca pracował w pełnym wymiarze czasu pracy i poza obowiązkami opartowa dźwigu (żurawia) oraz kierowcy samochodu ciężarowego powyżej 3,5 ton, który musiał załadować i rozładować z materiałów budowlanych, nie miał innych obowiązków.

Organ rentowy nie przedstawił w toku postępowania jakiegokolwiek dowodu podważającego dowody zgłoszone przez skarżącego .

Żuraw samojezdny usytuowany na (...) oraz S. mieści się niewątpliwie w kategorii ciężkich maszyn budowlanych. Maszyną tą wnioskodawca wykonywał prace załadunkowe i wyładunkowe w budownictwie. (...) był bowiem przedsiębiorstwem budowlanym zajmującym się wytwarzaniem konstrukcji stalowych oraz budownictwem mieszkaniowym. Praca świadczona przez wnioskodawcę na stanowisku operatora dźwigu- żurawia samojezdnego kołowego na (...) mieści się w definicji prac maszynistów ciężkich maszyn budowlanych, a zatem jest to praca wymieniona w wykazie A dział V (w budownictwie) pkt. 3, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku.

Natomiast praca wnioskodawcy w charakterze kierowcy (...) jest pracą wymienioną w Wykazie A, Dziale VIII pkt 2 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku, tj. prace na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony.

Z kolei ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe, do których należy zaliczyć prace wnioskodawcy przy załadunku i wyładunku stali oraz materiałów budowlanych są pracami wymienionymi w wykazie A dział VIII pkt 1.

W świetle przeprowadzonego postępowania dowodowego nie budzi zatem żadnych wątpliwości, że wnioskodawca faktycznie wykonywał w spornym okresie od dnia 1 kwietnia 1982r. do 30 września 1989r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A tj:

- w dziale V pkt 3 - praca maszynistów ciężkich maszyn budowlanych lub drogowych;
- w dziale VIII pkt 2 - prace na stanowisku kierowcy samochodów ciężarowych o dopuszczalnym ciężarze całkowitym powyżej 3,5 tony;
- w dziale VIII pkt 1 - ciężkie prace załadunkowe i wyładunkowe w transporcie;

Wnioskodawca w spornym okresie wykonywał wszystkie w/w prace naprzemiennie. Biorąc pod uwagę, że wszystkie wykonywane przez wnioskodawcę prace w ramach obowiązującej go normy czasu były pracami w szczególnych warunkach, gdyż innych prac nie wykonywał, a każda z tych prac szkodliwie wpływała na jego zdrowie, Sąd uznał, że W. S. stale i w pełnym wymiarze czasu pracował w warunkach szczególnych.

Po doliczeniu spornego okresu w wymiarze 7 lat, 5 miesięcy i 29 dni, do stażu pracy w szczególnych warunkach uznanego przez organ rentowy wynoszącego 12 lat 7 miesięcy i 10 dni, wnioskodawca wykazał, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach przez łączny czas znacznie przekraczający 15 lat.

Biorąc pod uwagę, iż wnioskodawca spełnił jednocześnie pozostałe wymagane przepisami rozporządzenia warunki, to jest ukończył 60 lat, jego łączny okres zatrudnienia składkowy i nieskładkowy wyniósł ponad 25 lat, należy uznać, że wydana przez organ rentowy decyzja jest błędna, a żądanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Z uwagi na to, że skarżący osiągnął 60 lat po złożeniu wniosku o emeryturę, prawo do emerytury nabył z dniem osiągnięcia wieku emerytalnego, czyli z dniem (...)

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.